

Bezpieczny obiekt turystyczny: ewakuacja

Poradnik

Publikacja jest częścią projektu pn.

„Dostępne góry. Szkolenia dla osób pracujących w branży turystycznej w powiecie tatrzańskim i nowotarskim”, realizowanego w ramach programu

„Turystyka - Bez barier” 2024. Działanie dofinansowano ze środków

Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, których dysponentem jest Minister Sportu i Turystyki.

Ministerstwo
Sportu i Turystyki

Opracowanie:

Blanka Przedpętska, Paulina Tota-Stawarczyk

Fundacja Polska Bez Barier

Partnerzy projektu:

Tatrzański
Park Narodowy

Uwaga redakcyjna

Stosowanie wyłącznie formy męskiej w poradniku jest wynikiem przemyślanego i celowego działania, mającego na celu zachowanie spójności oraz prostoty przekazu. Ta decyzja nie oznacza braku poszanowania różnorodności i wrażliwości osób czytających, ale wynika bezpośrednio z troski o ich komfort, w tym – możliwość wygodnego korzystania z technologii asystujących. Powtarzanie obu form gramatycznych lub stosowanie innych rozwiązań (podkreślników, ukośników) prowadziłoby do niepotrzebnego wydłużenia i komplikacji treści. Podczas prac nad poradnikiem założono więc, że w tym przypadku najistotniejsze jest umożliwienie łatwego przyswojenia materiału i zrozumiałość dla wszystkich odbiorców.

Spis treści

	Wstęp: o poradniku	4
	Jak korzystać z poradnika?.....	4
	Do kogo skierowany jest ten poradnik?	4
	Podstawowe pojęcia, których używamy w tym poradniku	5
	Co o bezpieczeństwie i ewakuacji mówią przepisy?	7
	Jak różnorodność osób w budynku wpływa na ewakuację?	8
	Potencjalne wyzwania podczas ewakuacji.....	8
	Elementy wspomagające ewakuację różnych osób	12
	Jak postępować w trakcie ewakuacji?.....	13
	Osoby z niepełnosprawnościami narządu ruchu	13
	Osoby z niepełnosprawnością słuchu lub mowy i osoby g/Głuche	16
	Osoby z niepełnosprawnościami wzroku	16
	Osoby z niepełnosprawnością intelektualną	17
	Osoby w spektrum autyzmu	17
	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	18
	Osoby w wieku senioralnym	18
	Osoby z niewidocznymi niepełnosprawnościami.....	18
	Kontynuuj swoją dostępnościową podróż	19

Wstęp: o poradniku

Jak korzystać z poradnika?

Ten poradnik pokazuje dobre praktyki w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji wszystkim klientom i gościom, niezależnie od (niepełno)sprawności. Ma za zadanie odpowiedzieć na pytanie jakie działania można i należy podjąć oraz uwrażliwić na różnorodność potrzeb i możliwości osób w sytuacji ewakuacji. Niepełnosprawność, wiek, pochodzenie czy indywidualne możliwości stanowią w tym zakresie jedynie punkt wyjścia do rozważań na temat kompleksowego systemu zapewnienia bezpieczeństwa.

W poradniku znajdziesz odpowiedzi na kluczowe pytania, dotyczące możliwości bezpiecznej ewakuacji z obiektów i przestrzeni turystycznych. Stanowi on część **Pomocnika dla branży turystycznej**, na który składają się:

1. Poradnik „Dostępny obiekt turystyczny”
2. Interaktywny formularz „Lista kontrolna dostępności obiektu turystycznego”
3. Poradnik „Bezpieczny obiekt turystyczny: ewakuacja”
4. Workbook „Procedura ewakuacji z obiektu”
5. „Instrukcja postępowania na wypadek ewakuacji”
6. Poradnik „Obsługa klientów ze szczególnymi potrzebami w obiekcie turystycznym”
7. Poradnik „Dostępne treści”.

Do kogo skierowany jest ten poradnik?

Poradnik skierowany jest do każdej osoby zainteresowanej tematem dostępności obiektów turystycznych i bezpiecznej ewakuacji z nich. Jeśli jesteś przedsiębiorcą, właścicielem lub zarządcą takiego obiektu, wiedza w nim zawarta pomoże przystosować przestrzeń i opracować odpowiednie procedury bezpieczeństwa.

Jeśli jesteś pracownikiem obiektu turystycznego, w tym poradniku znajdziesz informacje o tym, w jaki sposób przygotować się do pomocy oraz co i jak często ćwiczyć, by czuć się bezpiecznie i wiedzieć, co zrobić w sytuacji zagrożenia.

Podstawowe pojęcia, których używamy w tym poradniku

Warto wiedzieć, o kim i o czym mówimy, kiedy rozmawiamy o planowaniu i wdrażaniu dostępnych dla wszystkich procedur ewakuacji z obiektu. Poniżej znajdziesz wyjaśnienia podstawowych pojęć, które mogą być przydatne zarówno podczas czytania tego poradnika, jak i w czasie wdrażania wszystkich działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa w obiekcie turystycznym.

Ewakuacja

Zorganizowane przemieszczanie się ludzi (czasem wraz z mieniem) z miejsca objętego zagrożeniem do miejsca bezpiecznego na zewnątrz budynku lub do innej strefy pożarowej.

Ewakuacja może być prowadzona strefowo lub jako całościowa – w zależności od występującego zagrożenia. Ewakuacja prowadzona jest oznakowanymi drogami ewakuacyjnymi.

Osoby ewakuowane powinny zebrać się w miejscu zbiórki po ewakuacji oraz pozostać tam do czasu zakończenia działań lub otrzymania polecenia od przedstawiciela służb.

Ochrona przeciwpożarowa

Ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem. Realizowana jest poprzez:

- zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego zagrożenia,
- prowadzenie działań ratowniczych.

Odporność ogniowa

Zdolność elementu budynku do spełnienia określonych wymagań podczas pożaru. Miarą odporności ogniowej jest, wyrażony w minutach, czas od rozpoczęcia pożaru do osiągnięcia przez element budynku jednego z trzech kryteriów granicznych: nośności ogniowej (R), szczelności ogniowej (E), izolacyjności ogniowej (I).

Strefa pożarowa

Przestrzeń w budynku oddzielona przegrodami budowlanymi w odpowiedniej klasie odporności ogniowej o dopuszczalnej powierzchni.

Droga ewakuacyjna

Należy ją rozumieć jako drogę z dowolnego miejsca w obiekcie, w którym może przebywać człowiek, do miejsca, w którym jest on bezpieczny – to miejsce może być inną strefą pożarową lub wyjściem z budynku. Konieczne jest wyraźne wskazanie (i oznakowanie) miejsca zbiórki do ewakuacji, przepisy nie określają jednak, gdzie ten punkt powinien się znajdować.

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego (IBP)

W Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego (IBP) powinien być zawarty opis warunków ochrony przeciwpożarowej dla danego budynku i warunków ewakuacji z niego (ze wskazaniem kierunków i wyjść ewakuacyjnych). Instrukcja składa się z części opisowej i graficznej (planów ewakuacji). Według obowiązujących przepisów plany ewakuacyjne muszą być umieszczone w widocznym miejscu tylko w niektórych obiektach (np. szkołach, placówkach edukacyjnych, hotelach), jednak zaleca się, by znajdowały się w każdym obiekcie turystycznym.

Indywidualny plan ewakuacji (IPE)

Indywidualny Plan Ewakuacji (IPE) przygotowywany jest w celu jak najdokładniejszego zdiagnozowania potrzeb osoby, której należy udzielić pomocy lub asysty podczas ewakuacji z budynku. Ankieta IPE obejmuje zazwyczaj:

- dane osoby ewakuowanej i asystenta (asystentów) ewakuacji,
- opis rodzajów systemów alarmowych w budynku (i tego, w jakim zakresie odpowiadają one potrzebom ewakuowanego),
- opis wyjść ewakuacyjnych, punktów zbiórki itp. – ich liczby i rodzaju oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- informację o lokalizacji i przebiegu dróg ewakuacyjnych (poziomych i pionowych),
- informację o lokalizacji miejsca oczekiwania na ewakuację, punktów zbiórki dla osób potrzebujących dodatkowej pomocy/asysty oraz urządzeń wspomagających ewakuację, znajdujących się w obiekcie,
- omówienie typu potrzebnej asysty i jej zakresu.

Co o bezpieczeństwie i ewakuacji mówią przepisy?

Podstawowe wymagania określające warunki ewakuacji znajdują się w:

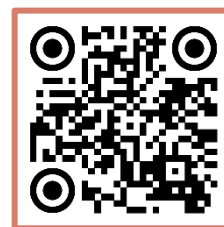
- Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
- Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów.

Rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie – [link do ISAP \(Internetowy System Aktów Prawnych\)](#)

Rozporządzenie określa architektoniczne wymagania dla budynku:

- wymiary dróg ewakuacyjnych (szerokość, wysokość i długość),
- obudowa dróg ewakuacyjnych z materiałów trudno zapalnych,
- wymiary i sposób otwierania drzwi na drogach ewakuacyjnych,
- sposób zabezpieczenia przed dymem na drogach ewakuacyjnych (podział na odcinki, oddymianie lub zabezpieczenie przed zadymieniem).

Rozporządzenie w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów – [link do ISAP \(Internetowy System Aktów Prawnych\)](#)

Rozporządzenie skupia się na fazie użytkowej budynku, określając przede wszystkim wymagania dotyczące:

- czynności zabronionych (które mogłyby utrudnić lub uniemożliwić ewakuację) i obowiązków w zakresie ochrony ppoż., m.in. zakaz składowania na drogach ewakuacyjnych materiałów palnych,
- oznakowania dróg ewakuacyjnych oraz urządzeń przeciwpożarowych i sprzętu ewakuacyjnego,
- procedur ewakuacyjnych (w tym praktycznego sprawdzenia organizacji i warunków ewakuacji z obiektu) oraz sporządzania IBP.

Jak różnorodność osób w budynku wpływa na ewakuację?

Potencjalne wyzwania podczas ewakuacji

Według danych GUS w Polsce jest ponad 3 miliony osób z orzeczeniem o niepełnosprawności¹ a grupa osób ze szczególnymi potrzebami to nawet 7,7 miliona osób, czyli około 24% populacji². Oznacza to, że co 4 klient lub gość prawdopodobnie jest osobą ze szczególnymi potrzebami w zakresie ewakuacji.

Dobrze pamiętać, że ludzie są różni: mają różne możliwości i różne potrzeby. Ta różnorodność możliwości fizycznych, sensorycznych i poznawczych poszczególnych osób jest ogromna. Jest też zmienna w czasie i zależna od wieku, ogólnej kondycji czy chwilowego samopoczucia.

Podczas planowania ewakuacji poszczególnych osób pomocna może być wiedza o podstawowych możliwościach, potrzebach i ograniczeniach różnych grup użytkowników. W tym zakresie pod uwagę powinny być brane przede wszystkim możliwości fizyczne, sensoryczne oraz psychiczne i intelektualne:

- **możliwości fizyczne** obejmują zdolności: chodzenia, balansowania, chwytania i trzymania przedmiotów, ciągnięcia i pchania, podnoszenia i sięgania;
- **możliwości sensoryczne** to zakres doznań zmysłowych: wzroku, słuchu, dotyku, mowy;
- **możliwości psychiczne i intelektualne** obejmują zdolności: poznawcze, interpretacyjne, w zakresie uczenia się i zapamiętywania.

Zapamiętaj!

Ludzie różnią się wiedzą, możliwością rozumienia czy analizy informacji, dlatego świadomość ogromnej różnorodności w tym zakresie pozwala na zapewnienie najlepszego dla nich sposobu komunikowania zagrożenia i konieczności ewakuacji.

¹ Dane online: [link do Serwisu Rzeczypospolitej Polskiej](#)

² Dane online: [link do strony Rady Unii Europejskiej](#)

Możliwe przeszkody, wydłużające czas ewakuacji to:

- bariery architektoniczne, takie jak: schody, drzwi, progi na drodze ewakuacyjnej, skomplikowana architektura obiektu,
- niewielka świadomość, że ewakuacja różnych osób powinna być wcześniej przemyślana i przetrenowana (za tym idzie bagatelizowanie wyzwań i cedowanie ich wyłącznie na służby ratownicze),
- nieuwzględnianie wydłużonego czasu informowania o zagrożeniu oraz wydłużonego czasu na rozpoznanie alarmu i poruszanie się różnych osób,
- zbyt mała szerokość przejść / dojść / drzwi ewakuacyjnych,
- nieoznaczone lub niewyraźnie oznaczone miejsca zbiórki do ewakuacji,
- miejsca zbiórki do ewakuacji wyznaczone w miejscach niedostępnych,
- brak sprzętu wspomagającego ewakuację (wózków, materacy itp.) lub sprzęt w zamkniętych pomieszczeniach, nieużywany,
- brak odpowiednich oznaczeń (np. brajlowskich, piktogramów) lub umieszczenie ich w nieodpowiednich miejscach,
- instalacja alarmowa, która nie uwzględnia potrzeb osób z niepełnosprawnością wzroku czy g/Głuchych,
- zbyt ogólne procedury, które nie precyzują działań z perspektywy osób z niepełnosprawnościami,
- szkolenia, które odbywają się zbyt rzadko lub są zbyt ogólne: nie obejmują profesjonalnej asysty osobom z różnymi niepełnosprawnościami.

Świadomość występowania tych barier i działania zmierzające do ich eliminacji pozwalają na uniwersalne i dostępne projektowanie budynków w taki sposób, aby wszyscy mieli równe szanse wydostać się z nich w przypadku zagrożenia.

Jeśli łatwiej będzie Ci myśleć o bezpieczeństwie osób z niepełnosprawnościami i innymi szczególnymi potrzebami poprzez różne wyzwania, jakim trzeba sprostać, to możesz zastosować roboczy podział jak niżej:

Osoby z niepełnosprawnością narządu ruchu

- wyzwaniem może być poruszanie się po schodach, czas przemieszczania się (w poziomie i w pionie) może być dłuższy,
- w niektórych przypadkach konieczne może być użycie specjalistycznego sprzętu (wózków, materacy),
- może pojawić się konieczność przystawania, odpoczynku, użycia innych dróg ewakuacji.

Osoby z niepełnosprawnością słuchu lub mowy i osoby g/Głuche

- usłyszenie alarmu może być bardzo trudne albo niemożliwe,
- zrozumienie komunikatów może być bardzo trudne albo niemożliwe (np. osoby Głuche mogą mieć ograniczoną zdolność komunikowania się w języku polskim),
- komunikaty świetlne / wizualne mogą być niewystarczające (np. podczas noclegu w hotelu).

Osoby z niepełnosprawnością wzroku

- dostrzeżenia oznaczeń może być bardzo trudne albo niemożliwe,
- wyzwaniem może być samodzielne poruszanie się podczas ewakuacji: często pojawia się zależność od innych osób i poleganie na prawidłowo wskazanej drodze ewakuacyjnej.

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną

- pełne i szybkie zrozumienie komunikatów i instrukcji może być trudne,
- mogą pojawiać się nieadekwatne i trudne do przewidzenia reakcje na ogłoszenie alarmu i konieczność ewakuacji, brak świadomości ryzyka, poruszanie się w kierunku zagrożenia,
- zdolność komunikowania się z innymi osobami może być ograniczona.

Osoby w spektrum autyzmu

- pełne i szybkie zrozumienie komunikatów i instrukcji może być trudne,
- światło i dźwięk lub nowa sytuacja (zagrożenie) mogą wywoływać skrajne reakcje.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

- czas przemieszczania się (w poziomie i w pionie) może być dłuższy,
- pełne i szybkie zrozumienie komunikatów i instrukcji może być trudne,
- wyzwaniem może być samodzielne poruszanie się podczas ewakuacji: często pojawia się zależność od innych osób i poleganie na prawidłowo wskazanej drodze ewakuacyjnej.

Osoby w wieku senioralnym

- czas przemieszczania się (w poziomie i w pionie) może być dłuższy,
- usłyszenie alarmu może być bardzo trudne albo niemożliwe,
- dostrzeżenia oznaczeń może być bardzo trudne albo niemożliwe,
- pełne i szybkie zrozumienie komunikatów i instrukcji może być trudne,
- wyzwaniem może być samodzielne poruszanie się podczas ewakuacji, szczególnie po schodach: często pojawia się zależność od innych osób i poleganie na prawidłowo wskazanej drodze ewakuacyjnej.

Osoby z niewidocznymi niepełnosprawnościami

- wyzwaniem może być poruszanie się po schodach, czas przemieszczania się (w poziomie i w pionie) może być dłuższy,
- usłyszenie alarmu może być bardzo trudne albo niemożliwe,
- dostrzeżenia oznaczeń może być bardzo trudne albo niemożliwe,
- pełne i szybkie zrozumienie komunikatów i instrukcji może być trudne,
- mogą pojawić się trudności w oddychaniu (np. astma), kołatanie i ból serca (niewydolność krążenia) czy drgawki (np. w przypadku epilepsji), które mogą aktywować się podczas sytuacji zagrożenia i wpływać na szybkość ewakuacji,
- często pojawia się zależność od innych osób i poleganie na prawidłowo wskazanej drodze ewakuacyjnej.

Elementy wspomagające ewakuację różnych osób

Rozwiązania pozwalające na bezpieczną ewakuację osób z niepełnosprawnościami powinny być dobrane do typu użytkowników, którzy mogą przebywać w budynku. Jednak niezależnie od dobranych indywidualnie środków zalecane jest co najmniej:

1. w zakresie rozwiązań architektonicznych:

- zapewnienie dróg ewakuacyjnych wolnych od barier i umożliwiających wydostanie się z budynku: drożne ciągi komunikacyjne, odpowiednie szerokości dojsć i przejść,
- umieszczenie odpowiednio dobranego oznakowania i oświetlenia ewakuacyjnego,
- wyznaczenie miejsca do tymczasowego oczekiwania na asystę (dla osób potrzebujących asysty/pomocy),

2. w zakresie rozwiązań sprzętowych:

- zapewnienie graficznego i dotykowego planu ewakuacji, oznaczenie dróg ewakuacyjnych w sposób wizualny i dotykowy,
- montaż świetlnych i wibracyjnych systemów powiadamiania,
- zapewnienie sprzętu do ewakuacji osób z niepełnosprawnościami,

3. w zakresie rozwiązań organizacyjnych:

- zapewnienie przeszkolenia z zakresu ewakuacji (w szczególności odczytywania sygnałów alarmowych i sposobów wydostania się z obiektu oraz asystowania osobom z różnymi niepełnosprawnościami),
- opracowanie Indywidualnych Planów Ewakuacji (IPE) dla stałych użytkowników budynku.

Jak postępować w trakcie ewakuacji?

W trakcie ewakuacji należy postępować zgodnie z zaleceniami instrukcji bezpieczeństwa pożarowego (IBP), uwzględniając przy tym, że w budynku mogą znajdować się osoby o różnych możliwościach i różnym poziomie sprawności. W każdym wypadku osoba podejmująca jakiegokolwiek działania powinna najpierw upewnić się, że sama jest bezpieczna.

Osoby odpowiedzialne za ewakuację oraz osoby wyznaczone na ich zastępstwo powinny być odpowiednio przeszkolone i wiedzieć, jak postępować w trakcie ewakuacji, w zależności od rodzaju niepełnosprawności ewakuowanych osób. **Pamiętaj, że w każdym przypadku najważniejsza jest komunikacja, która jest podstawą skutecznego działania.**

Jeśli łatwiej będzie Ci myśleć o bezpieczeństwie osób z niepełnosprawnościami i innymi szczególnymi potrzebami poprzez różne działania, jakie można podjąć w stosunku do poszczególnych grup, to możesz zastosować roboczy podział jak niżej:

Osoby z niepełnosprawnością narządu ruchu

Głównym wyzwaniem w przypadku ewakuacji osób z niepełnosprawnościami narządu ruchu jest ich bezpieczne przetransportowanie z wyższych kondygnacji (każda kondygnacja poza kondygnacją wyjścia z budynku) do wyjścia i dalej, do punktu zbiórki.

1. **W przypadku osób poruszających się na wózkach, przebywających na parterze,** należy asystować osobie w samodzielnym opuszczeniu budynku (osoby na własnych wózkach aktywnych i elektrycznych) lub pomóc w jego opuszczeniu (osoby na własnych wózkach ortopedycznych). Asysta powinna polegać na otwieraniu i przytrzymywaniu drzwi oraz ewentualnym udrażnianiu dróg ewakuacyjnych.

Jeśli z jakiegokolwiek powodu ewakuacja osoby na wózku własnym nie jest możliwa (np. brak zasilania w wózku elektrycznym, uszkodzenie sprzętu itp.), konieczna jest ewakuacja albo za pomocą specjalistycznego sprzętu (wózków/krzesel ewakuacyjnych albo materacy), albo za pomocą wózków ortopedycznych.

2. W przypadku osób chodzących, poruszających się o kulach, z chodzikami czy laskami

(a także osób z czasowymi problemami w szybkim poruszaniu się, np. osób po urazach, z problemami krążeniowymi, w ciąży itp.), przebywających na parterze, najefektywniejszym sposobem wydostania się z budynku będzie transport za pomocą wózka ortopedycznego. Dodatkowa asysta powinna polegać na otwieraniu i przytrzymywaniu drzwi oraz ewentualnym udrażnianiu dróg ewakuacyjnych.

3. W przypadku wszystkich osób z niepełnosprawnościami narządu ruchu a także wszystkich osób, które nie mogą samodzielnie i szybko poruszać się po schodach, przebywających na wyższych / niższych kondygnacjach, ewakuację należy prowadzić z użyciem sprzętu do ewakuacji (wózków / materacy).

Próba transportu osoby poruszającej się na własnym wózku za jego pomocą nie jest bezpieczna: istnieje zbyt duże ryzyko zarówno dla ratownika niezawodowego, jak i dla osoby ewakuowanej (uraz pleców, utrata kontroli nad wózkiem i osobą na nim, potknięcie się, upadek itp.).

Wózki mają wiele ruchomych lub słabych części, które nie są skonstruowane w taki sposób, by mogły wytrzymać obciążenia związane z podnoszeniem (np. pałąk ochronny, płyty podnóżka, koła, ruchome podłokietniki itp.).

Transfer z wózka własnego na wózek/materac ewakuacyjny

1. Transfer powinny prowadzić 2 osoby, nie wliczając w to osoby ewakuowanej.
2. Rozmawiaj z osobą ewakuowaną – komunikacja jest ważna na każdym etapie ewakuacji.
3. Jeśli osoba jest w stanie przesiąść się sama – asystuj jej (stabilizuj wózek/materac, aby się nie poruszał ani nie przesuwiał).
4. Jeśli osoba nie jest w stanie przesiąść się sama – wykonaj transfer.

Zapamiętaj!

- ➡ Jeśli osoba ewakuowana nie jest spastyczna, zastosuj transfer techniką przód/tył.
- ➡ Jeśli osoba ewakuowana jest spastyczna, unieruchom jej nogi za pomocą pasa i zastosuj transfer techniką przód/tył.
- ➡ Jeśli osoba ewakuowana jest spastyczna i nie można unieruchomić nóg, wykonaj transfer techniką bok/bok.
- ➡ Jeśli osoba ewakuowana ma słabą stabilizację, usztywnij jej głowę za pomocą pasów.

Osoba asystująca powinna być przeszkolona z technik transferu, aby zabezpieczyć osobę transferowaną i przyjąć postawę bezpieczną dla siebie.

Transfer techniką przód/tył

1. Jedna osoba ustawia się z przodu i chwyta osobę ewakuowaną pod kolanami (obiema rękami), druga osoba ustawia się za plecami osoby ewakuowanej i chwyta ją powyżej nadgarstków, przekładając swoje ręce pod jej pachami.
2. Na umówiony sygnał następuje podniesienie do góry i przeniesienie na ustawiony obok wózek ewakuacyjny.

Zalecane jest upewnienie się (przez rozmowę), czy u osoby transferowanej nie występuje spastyczność, która skutkować może mimowolnymi kopnięciami przez nią osoby chwytającej pod kolanami. Jeśli istnieje taka możliwość, zaleca się unieruchomienie nóg za pomocą pasa lub zastosowanie mniej wygodnej techniki bok/bok:

Transfer techniką bok/bok

1. Osoby transferujące stoją po prawej i lewej stronie osoby ewakuowanej.
2. Transfer następuje do przodu lub do tyłu.

Uwaga! W tym przypadku osoby transferujące powinny być bardzo podobnego wzrostu.

Powyżej podano dwa przykładowe sposoby transferu, ale w praktyce wykorzystywany może być każdy sposób, który został wcześniej ustalony przez osoby transferujące i transferowane i przez nie wspólnie przećwiczony.

W przypadku używania wózków (krzesel) ewakuacyjnych niezbędne jest usztywnienie głowy i odcinka szyjnego (służą temu odpowiednie pasy stabilizujące, stanowiące część wózka). Należy bezwzględnie zastosować tą funkcję podczas transferu osób ze słabszą stabilizacją.

Osoby z niepełnosprawnością słuchu lub mowy i osoby g/Głuche

Jeśli nie występuje sprzężenie/współwystępowanie niepełnosprawności, osoby z niepełnosprawnością słuchu mogą sprawnie i samodzielnie opuścić strefę zagrożenia, pod warunkiem, że dowiedzą się o takiej konieczności, np. za pomocą świetlnego lub wibracyjnego systemu powiadamiania alarmowego albo – ktoś je o tym poinformuje w dostępny dla nich sposób.

Kluczowe jest dostarczenie informacji o konieczności ewakuacji. Jeśli w danym obiekcie nie występuje system świetlny/wizualny, powiadomieniem powinna się zająć wyznaczona wcześniej osoba.

Jeśli jako wyznaczona osoba musisz powiadomić osobę ewakuowaną, upewnij się, czy wie i rozumie, co się dzieje i co należy zrobić. Jeśli nie znasz podstaw języka migowego – użyj telefonu lub kartki i długopisu.

Osoby z niepełnosprawnościami wzroku

Jeśli nie występuje sprzężenie niepełnosprawności, osoby z niepełnosprawnością wzroku są w stanie usłyszeć standardowe alarmy i zapowiedzi głosowe powiadamiające o niebezpieczeństwie. Niepełnosprawność wzroku może ograniczać lub uniemożliwiać samodzielne opuszczenie strefy zagrożenia.

Jedna z wyznaczonych osób powinna dotrzeć do osoby z niepełnosprawnością wzroku i w spokojny, stanowczy, profesjonalny sposób przeprowadzić ją w bezpieczne miejsce.

Najbardziej typowe, najbezpieczniejsze metody asysty osobie z niepełnosprawnością wzroku to:

- umożliwienie jej chwycenia łokcia bądź ramienia osoby asystującej,
- przekazywanie komunikatów o utrudnieniach i elementach, występujących na drodze (np.: „uwaga, schody za 1 m”).

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną

Jeśli nie występuje sprzężenie/współwystępowanie niepełnosprawności, osoby z niepełnosprawnością intelektualną są w stanie usłyszeć standardowe alarmy i zapowiedzi głosowe oraz zobaczyć aktywowane wizualne urządzenia powiadamiające, które ostrzegają o niebezpieczeństwie i konieczności ewakuacji. Jednak wszystkie standardowe systemy informowania wymagają od użytkownika zdolności zrozumienia i przetwarzania informacji. Niepełnosprawność intelektualna czy nadwrażliwość lub niedowrażliwość na bodźce dźwiękowe i wizualne w niektórych przypadkach znacznie utrudnia lub całkowicie uniemożliwia zrozumienie i ocenę sytuacji oraz samodzielne opuszczenie strefy zagrożenia. Warto pamiętać, że sygnał dźwiękowy może znacznie utrudnić lub całkowicie ograniczyć kontakt z otoczeniem albo – spowodować silną nadpobudliwość.

Wyznaczona (jeśli to możliwe: zaufana!) osoba asystująca powinna dotrzeć do osoby ewakuowanej i w spokojny, stanowczy, profesjonalny sposób przeprowadzić ją w bezpieczne miejsce.

Osoby w spektrum autyzmu

Jeśli to tylko możliwe, sugeruje się postępowanie indywidualne zgodne z IPE: szerokość spektrum wymaga personalizacji działań, zwłaszcza w kwestiach wrażliwości sensorycznej i reakcji na stres. Nadwrażliwość lub niedowrażliwość na bodźce dźwiękowe i wizualne w niektórych przypadkach znacznie utrudnia lub całkowicie uniemożliwia samodzielne opuszczenie strefy zagrożenia i/lub współpracę z osobami asystującymi.

Jeśli nie jest możliwe stworzenie IPE, wyznaczona (jeśli to możliwe: zaufana!) osoba asystująca powinna dotrzeć do osoby ewakuowanej i w spokojny, stanowczy sposób wytłumaczyć, co się dzieje i przeprowadzić ją w bezpieczne miejsce.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Jeśli to tylko możliwe, sugeruje się postępowanie indywidualne zgodne z IPE:

kryzys zdrowia psychicznego wymaga często personalizacji działań, zwłaszcza w kwestiach prawidłowych reakcji w warunkach stresu. Kryzys zdrowia psychicznego w niektórych przypadkach znacznie utrudnia lub całkowicie uniemożliwia samodzielne opuszczenie strefy zagrożenia i/lub współpracę z osobami asystującymi.

Jeśli nie jest możliwe stworzenie IPE, wyznaczona osoba asystująca powinna dotrzeć do osoby ewakuowanej i w spokojny, stanowczy sposób wytłumaczyć, co się dzieje i przeprowadzić ją w bezpieczne miejsce.

Osoby w wieku senioralnym

W zależności od potrzeb konkretnej osoby, zaleca się prowadzenie ewakuacji zgodnie z opisanymi wcześniej wytycznymi dla:

- Osób z niepełnosprawnością narządu ruchu,
- Osób z niepełnosprawnością słuchu lub mowy i osób g/Głuchych,
- Osób z niepełnosprawnością wzroku,
- Osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Osoby z niewidocznymi niepełnosprawnościami

W zależności od potrzeb konkretnej osoby, zaleca się prowadzenie ewakuacji zgodnie z opisanymi wcześniej wytycznymi dla:

- Osób z niepełnosprawnością narządu ruchu,
- Osób z niepełnosprawnością słuchu lub mowy i osób g/Głuchych,
- Osób z niepełnosprawnością wzroku,
- Osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Kontynuuj swoją dostępnościową podróż

Jeśli zainteresował Cię temat bezpiecznej ewakuacji osób z niepełnosprawnościami i innymi szczególnymi potrzebami, zachęcamy do zapoznania się z materiałami wideo, które znajdują się na kanale YouTube Fundacji Polska Bez Barier. Znajdziesz tam:

Cykl filmów „Ewakuacja w pytaniach i odpowiedziach”, gdzie omawiane są odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania o planowanie i prowadzenie działań ewakuacyjnych – [link do playlisty w serwisie YouTube](#),

Cykl filmów „Bezpieczna ewakuacja”, przybliżających wyzwania, dobre praktyki i rozwiązania w zakresie ewakuacji osób z niepełnosprawnościami i innymi szczególnymi potrzebami; każdy film oparty jest o wypowiedzi ekspertów i / lub osób samorzecznich, opowiadających o kluczowych wyzwaniach i elementach bezpiecznej ewakuacji – [link do playlisty w serwisie YouTube](#).

Jeśli chcesz jeszcze bardziej pogłębić wiedzę, zachęcamy też do zapoznania się z poradnikiem „Dostępność. Bezpieczna Ewakuacja”, dostępnym do pobrania na naszej stronie internetowej – [link do pliku pdf online](#).

Publikacja jest częścią projektu pn.

„Dostępne góry. Szkolenia dla osób pracujących w branży turystycznej w powiecie tatrzańskim i nowotarskim”, realizowanego w ramach programu

„Turystyka - Bez barier” 2024. Działanie dofinansowano ze środków

Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, których dysponentem jest Minister Sportu i Turystyki.

Na **Pomocnik dla branży turystycznej** składają się:

1. Poradnik „Dostępny obiekt turystyczny”
2. Interaktywny formularz „Lista kontrolna dostępności obiektu turystycznego”
3. Poradnik „Bezpieczny obiekt turystyczny: ewakuacja”
4. Workbook „Procedura ewakuacji z obiektu”
5. „Instrukcja postępowania na wypadek ewakuacji”
6. Poradnik „Obsługa klientów ze szczególnymi potrzebami w obiekcie turystycznym”
7. Poradnik „Dostępne treści”.

Wszystkie publikacje dostępne są na stronie internetowej Fundacji Polska Bez Barier

– [link do strony](#)

Kod QR prowadzący do strony Fundacji:

